

ODROWĄŻ

Według opisu w *Klejnotach* Długosza ten znak ukazuje w polu czerwonym srebrne godło – strzałę na zawiasie. W *Wapenboek Gelrego* godło Odrowążów zostało prawdopodobnie przedstawione na trzech rysunkach, z których dwa są zgodne z opisem Długosza, trzeci natomiast ukazuje godło złote. Być może jest to inny herb, np. Drogosław – tak bardzo podobny do Odrowąży. Również nie można wykluczyć, że jedno z dwóch pozostałych godła rycerskich to inny – również bardzo podobny do Odrowąży – herb Ogończyk (Powała). Ogończyka od Odrowąży możemy odróżnić tylko wtedy, gdy obydwa herby występują w całej okazałości wraz z klejnotem. Klejnot Odrowąży to pióropusz z pawich piór, przebity godłem, widniejącym w polu tarczy. Klejnot ten należał do tautologicznych. Dopiero na zabytkach

Herb Odrowąż. Tablica fundacyjna kaplicy Sprowskich z 1460 r. Katedra w Gnieźnie

z drugiej połowy XV i XVI w. zauważamy istotne różnice pomiędzy tymi dwoma herbami, wynikające z kształtu godła.

Jednym z piękniejszych zabytków malarstwa polskiego, w którym znalazły się barwne rysunki herbu Odrowąż, jest *Księga Rodu Szydłowieckich*, przechowywana obecnie w Bibliotece PAN w Kórniku (zachowały się tylko barwne miniatury, a sam tekst zaginął).

Liber geneoseos illustris familiae Schidlovicie – to kodeks renesansowy, zdobiony barwnymi miniaturami autorstwa (najprawdopodobniej) Stanisława Samostrzelnika, zawierający genealogię rodziny Szydłowieckich. Powstał on w 1532 r. na zamówienie

Varia _____

Mikołaja Szydłowieckiego, podskarbiego wielkiego koronnego, brata Krzysztofa, kanclerza Królestwa Polskiego, wcześniejszego kasztelana krakowskiego. Według ustaleń J. Kieszkowskiego, wydawcy tegoż dzieła, autorem genealogii był nieznan bliżej duchowny związany z kościołem w Szydłowcu. Biogramy Szydłowskich (obejmujące postacie Stanisława, ojca wspomnianych braci, jego dwie żony i potomstwo z tych związków) wzbogacono dwunastoma miniaturami przedstawiającymi te osoby i w tym jedną scenę, fikcyjną zresztą, nadania herbu Odrowąż tej rodzinie. Każda z tych miniatur ozdobiona została herbem rodzimym danej osoby.

Klejnot: Klejnot herbu Odrowąż wyobrażono na pieczęci Jakuba z Dębna, podskarbiego koronnego z 1466 r. Barwne jego przedstawienie znalazło się na miniaturach *Liber geneleos illustrius familiae Schidlovicie*, zachowanych w Bibliotece Kórnickiej, które wykonał Jan Samostrzelnik. Jedną z miniatur ukazuje scenę nadania klejnotu rodzinie Szydłowieckich. Klejnot w tym dziele sztuki wyobrażono czterokrotnie, zawsze w postaci tautologicznej. Różnice wynikają jednak z kolorystyki pęku pawich piór, w które wpięto strzałę na zawiasie. Pióra są raz zielone, innym razem zielono-brązowe. Według opisów Jana Zamoyskiego klejnot widniał na dwóch pieczęciach Piotra Odrowąza, wojewody lwowskiego z 1433 lub 1434 r., nieznanego właściciela z 1507 r. oraz Krzysztofa Szydłowieckiego z roku 1510. Tautologiczną postać klejnotu Odrowążów potwierdza rysunek w *Herbach rycerstwa polskiego* Bartosza Paprockiego oraz herbarze *Redinghoven* i *Donaueschingen*.

Zob.: Heymowski A., *Les cimiers*, s. 138 nr 4; Grzegorz M., *Analiza*, s. 117-118 nr 37; *Notaty*, nr 318, 564, 571, 1022.

Lit.: Górski K., *Ród Odrowążów w wiekach średnich*, Roczn. Pol. Tow. Herald. 8(1926-1927), s. 1–108; Kieszkowski J., *Kanclerz Krzysztof Szydłowiecki, Z dziejów kultury i sztuki Zygmuntofskich czasów*, Poznań 1912; Śliwiński B., *Krąg krewniaczy biskupa krakowskiego Iwona Odrowąza*, Zesz. Nauk. Wydz. Human. Uniwer. Gdań., Historia. 14, Gdańsk 1984.